

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 25

(2004–2005)

Om lov om endringer i lov 15. august 1915 nr. 5 om domstolene

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 26. november 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen fremmer regjeringen forslag om endringer i lov 13. august 1915 om domstolene (domstolloven). Formålet med endringene er blant annet å sikre tilsyn og kontroll med alle advokater og rettshjelpere, uavhengig av hvilken organisasjonsform som er valgt. Med hensyn til rettshjelpene er formålet å likestille disse med advokatene hva gjelder plikten til regnskap og revisjon samt behandlingen av betrodde midler. Både samfunnsmessige og hensynet til den enkelte klient tilsier like plikter og tilsvarende statlig kontroll for alle som opererer på markedet for juridiske tjenester.

2 Lovforslagets bakgrunn

Etter regnskapsloven av 1998 har ikke personer som utøver advokatvirksomhet i eget navn (enkeltmannsforetak) regnskapsplikt. Dette i motsetning til regnskapsloven av 1977, som bestemte at «enhver som driver næringsvirksomhet» har regnskapsplikt. Større advokatforetak har allerede i dag regnskapsplikt direkte etter regnskapsloven § 1–2 nr. 1 eller 4.

Ved innføringen av regnskapsloven av 1977 ble den tidligere generelle hjemmelen i domstolloven § 228 første punktum for å pålegge advokater regn-

skapsplikt slettet, fordi plikten fulgte direkte av regnskapsloven. Vi lar det stå åpent om domstolloven § 224 i dag gir tilfredstillende hjemmel for å pålegge advokater regnskapsplikt, da det uansett er nødvendig med en hjemmel for å pålegge rettshjelpene det samme. Vi finner det derfor både naturlig og hensiktsmessig at det i loven fremkommer en uttrykkelig hjemmel for å pålegge advokatene regnskapsplikt. Når det gjelder revisjonsplikten anses dette i dag hjemlet i lovens § 225. Vi mener imidlertid at et uttrykkelig grunnlag også for revisjonsplikten kan ha stor betydning, ikke minst av opplysende karakter. Dette vil også gi bedre oversikt og systematikk i loven. Vi forslår derfor at en felles hjemmel for å pålegge advokater regnskaps- og revisjonsplikt plasseres i domstolloven § 224.

Foreløpig er det et svært begrenset antall rettshjelpere. Det anses likevel nødvendig å ha tilsvarende regler for disse som for advokatene, blant annet med hensyn til regnskaps- og revisjonsplikt samt behandlingen av betrodde midler. Både behovet for tilsyn og offentlig kontroll samt hensynet til klientene tilsier en lik regulering for alle som opererer på markedet for juridiske tjenester. Regler for henholdsvis advokater og rettshjelpere er plassert på ulike steder i domstolloven og det er derfor nødvendig med en egen hjemmel i forhold til disse. En felles lovhjemmel for å pålegge rettshjelpene de tilsvarende plikter som advokatene på dette felt foreslås derfor plassert i domstolloven § 219.

3 Departementets høringsbrev

Forslaget til endringer i domstoloven ble sendt på høring 16.07.04. Høringsbrevet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Finansdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet

Domstoladministrasjonen
Økokrim

Kredittilsynet
Konkurransetilsynet
Konkursrådet
Forbrukerrådet
Forbrukerombudet
Regnskapsregisteret, Brønnøysund

Advokatbevillingsnemnden
Disiplinærnemnden for advokater
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet
Domstoladministrasjonen

Den norske Advokatforening
Norges Juristforbund
Retts Hjelpenes Juristforening
Den norske Dommerforening

Den norske Revisorforening
Norges Eiendomsmeglerforbund
Norske Inkassobyråers Forening
Norges Autoriserte Regnskapsføreres forening

Justisdepartementet har lagt følgende systematikk til grunn i forbindelse med de foreslåtte endringene i domstoloven:

Etter lov om årsregnskap m.v. 17. juli 1998 nr. 56 (regnskapsloven), § 1–2 første ledd nr. 13, er «andre som etter særskilt bestemmelse i eller i medhold av lov har regnskapsplikt etter regnskapsloven» regnskapspliktige.

Revisjonsplikt har de som er «regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1–2 første ledd», jf. lov om revisjon og revisorer 15. januar 1999 nr. 2 (revisorloven) § 2–1 første ledd.

En hjemmel for gjennom forskrift å pålegge regnskaps- og revisjonsplikt for advokater er derfor foreslått plassert i domstoloven § 224. Når det gjelder rettshjelperne foreslås en slik hjemmel plassert i domstoloven § 219. I forhold til rettshjelperne er det imidlertid både hensiktsmessig og nødvendig også med en hjemmel for å gi nærmere regler om behandlingen av betrodde midler, jf. tilsvarende bestemmelse i forhold til advokater i domstoloven

§ 224 tredje ledd, nåværende annet punktum. Også denne bestemmelsen foreslås tatt inn i domstoloven § 219.

Den direkte henvisningen til regnskapsloven av 1998 vil imidlertid bli fastsatt i advokatforskriften § 3–1. Når det gjelder revisjon blir dette tilsvarende regulert i den nye advokatforskriften § 3–11 første ledd første punktum. Det foreslåtte løsningen ivaretar hensynet til en smidigere løsning ved eventuelle fremtidige endringer i regnskaps- eller revisjonslovgivning.

Reglene i advokatforskriften gjelder imidlertid etter sin ordlyd kun for advokater. Gjennom en generell bestemmelse i § 3–15 foreslås det derfor at hele advokatforskriften kapittel 3 også gjelder for rettshjelpere med tillatelse etter domstoloven § 218 nr. 1 og 3 annet punktum og 5.

Nærmere bestemmelser for advokater vedrørende regnskap, revisjon og behandlingen av betrodde midler følger også i dag av advokatforskriften kapittel 3. Denne er for tiden under revidering blant annet som følge av regnskapsloven av 1998. Det tas sikte på at de foreslåtte endringene i advokatforskriften kan tre i kraft 01.01.05.

Domstoloven § 224 tredje ledd, er etter dette foreslått endret i form av et nytt annet punktum:

«Kongen kan gi forskrift om regnskaps- og revisjonsplikt for advokatvirksomhet.» Nåværende annet og tredje punktum blir nye tredje og fjerde punktum.

I domstoloven § 219 første ledd, nytt tredje punktum, ble følgende endring foreslått:

«Kongen kan gi forskrift om rettshjelperes regnskaps- og revisjonsplikt og om behandlingen av betrodde midler.»

Nåværende tredje og fjerde punktum blir nye fjerde og femte punktum.

4 Høringsinstansenes syn

Det er innkommet kun 9 høringsuttalelser til departementets forslag. To av disse støtter forslaget, de øvrige har ingen kommentarer. Både *Tilsynsrådet for advokatvirksomhet* og *Konkursrådet* gir uttrykk for støtte til forslaget. Verken *Advokatforeningen* eller *Retts Hjelpenes Juristforening* har uttalt seg.

5 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder sitt lovforslag. Det er viktig å ha et klart rettslig grunnlag for regnskaps-

og revisjonsplikt for advokater. I forhold til retts-
hjelperne anses like regler som for advokatene av
stor betydning. Dette gjelder ikke bare i forhold til
å sikre det offentliges tilsyn og kontroll med denne
bransjen, men også som et ledd i å styrke rettshjel-
pernes stilling hos publikum.

Rettshjelperne utøver på lik linje med advokater
rettshjelp utenfor rettergang. Også denne retts-
hjelpsvirksomheten kan derfor i mange tilfeller in-
nebære befatning med mange og/eller større øko-
nomiske transaksjoner samt behandling av betrod-
de midler. Etter Konkursloven kan dessuten retts-
hjelpere også oppnevnes som bobestyrere. Klare
plikter til regnskap og revisjon samt tilsvarende un-
derleggelse av offentlig regnskaps- og revisjons-
kontroll anses derfor å være både nødvendig og
hensiktsmessig.

6 Merknader til de enkelte bestemmelser

Domstoloven § 219 første ledd tredje punktum

Den nærmere henvisning til regnskaps- og revisor-
loven samt nødvendige presiseringer av rettshjel-
pernes regnskaps- og revisjonsplikt samt behand-
lingen av betrodde midler vil bli fastsatt i forskrift
20. desember 1996 nr. 1161 til domstoloven kapitel
11 (Advokatforskriften) kapittel 3 med kommentar-
tarer.

Regnskapsplikt etter regnskapsloven knyttes
vanligvis til en regnskapspliktig enhet. Den er der-
for ikke særlig egnet for finansiell rapportering for
rettshjelpere som er ansatt i et større foretak. Den
foreslåtte bestemmelsen vil gi hjemmel for at det i
eller i medhold av forskrift kan gjøres unntak fra
den alminnelige regnskapsplikt i de tilfeller slik
rapportering anses lite hensiktsmessig og nødven-
dig tilsyn/kontroll kan ivaretas på annen måte. Det

kan i slike tilfeller gis pålegg om andre former for
finansiell rapportering, dersom det er behov for
dette. F.eks. kan det være behov for å pålegge an-
satte rettshjelpere å rapportere om håndteringen av
klientmidler.

Domstoloven § 224 tredje ledd annet punktum

Den nærmere henvisning til regnskaps- og revisor-
loven samt nødvendige presiseringer av advokate-
nes regnskaps- og revisjonsplikt vil bli fastsatt i for-
skrift 20. desember 1996 nr. 1161 til domstoloven
kapittel 11 (Advokatforskriften) kapittel 3 med
kommentarer.

Regnskapsplikt etter regnskapsloven knyttes
vanligvis til en regnskapspliktig enhet. Den er der-
for ikke særlig egnet for finansiell rapportering for
advokater som er ansatt i et advokatfirma eller i et
annet foretak. Den foreslåtte bestemmelsen gir
hjemmel for at det i eller i medhold av forskrift kan
gjøres unntak fra den alminnelige regnskapsplikt i
de tilfeller slik rapportering anses lite hensiktsmes-
sig og nødvendig tilsyn/kontroll kan ivaretas på an-
nen måte. Det kan i slike tilfeller gis pålegg om and-
re former for finansiell rapportering, dersom det er
behov for dette. F.eks. kan det være behov for å på-
legge ansatte advokater å rapportere om håndterin-
gen av klientmidler.

Justis- og politidepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
lov om endringer i lov 15. august 1915 nr. 5 om
domstolene.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 15. august 1915 nr. 5 om domstolene i
samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 15. august 1915 nr. 5 om domstolene

I

§ 219 første ledd tredje punktum skal lyde:
Kongen kan gi forskrift om regnskaps- og revisjonsplikt for den som driver rettshjelpsvirksomhet, og om behandlingen av betrodde midler.

Nåværende tredje og fjerde punktum blir nye fjerde og femte punktum.

§ 224 tredje ledd annet punktum, skal lyde:
Kongen kan gi forskrift om regnskaps- og revisjonsplikt for den som driver advokatvirksomhet.

Nåværende annet og tredje punktum blir nye tredje og fjerde punktum.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

